ปัญหาทางกฎหมายในการใช้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณีความผิดฐานล้มกีฬา

Legal Problems in the Application of Anti-Money Laundering Measures: A Case Study of Match-Fixing Offences

ธนกร ธีรปภารักษ์ (Tanakorn Teerapapharak)
ทนายความ, นักวิชาการอิสระ
Lawyer, Independent Scholar
E-mail: teamtanakorn24@gmail.com

Received: 9 December 2025
Revised: 26 May 2026
Accepted: 26 June 2026

บทคัดย่อ

การดำเนินการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อการล้มผลการแข่งขันกีฬาอาชีพ ได้มีการบัญญัติฐานความผิดและกำหนดบทลงโทษทางอาญาโดยเฉพาะไว้ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นการมอบอำนาจให้แก่รัฐในการดำเนินคดีและบังคับใช้มาตรการลงโทษตามกฎหมายแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตในวงการกีฬา

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบข้อจำกัดทางกฎหมาย เมื่อภายหลังจากการลงมือกระทำการล้มกีฬาได้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว การจัดการกับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดของผู้กระทำมักตามมาด้วยกระบวนการ ยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินโดยมีเจตนาปกปิดอำพรางแหล่งที่มาหรือซุกซ่อนการได้มาซึ่งผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายอยู่เสมอ ซึ่งตามกฎหมายไทยว่าด้วยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมผู้กระทำความผิดไว้แล้วก็ตาม แต่กลับไม่ได้มีมาตรการที่ครอบคลุมสำหรับควบคุมทรัพย์สินหรือประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย เนื่องด้วยการกระทำความผิดฐานล้มกีฬาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 เพราะความผิดฐานล้มกีฬาไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็น “ความผิดมูลฐาน” อันเป็นความผิดทางอาญาอันเป็นมูลเหตุของการได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จากการกระทำความผิด ส่งผลให้ไม่สามารถนำมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันได้รับมาโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้ดังนั้น การที่

ความผิดฐานล้มกีฬา มิได้ถูกกำหนดให้เป็น "ความผิดมูลฐาน" ตามรายการกำหนดความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดช่องว่างของกฎหมายให้ภาครัฐไม่สามารถใช้กลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการติดตาม ตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ถูกยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพเพื่ออำพรางแหล่งที่มาได้โดยตรงอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การล้มกีฬา, การฟอกเงิน, ความผิดมูลฐาน

ABSTRACT

The exchange of benefits for the purpose of fixing the results of professional sports competitions was enacted as a specific criminal offense with corresponding penalties under the Professional Sports Promotion Act, B.E. 2556 (2013). This delegated authority to the state to prosecute and enforce legal sanctions against those involved in corruption within the sports industry.

However, the study found legal limitations. Following the successful completion of a match-fixing act, the management of assets or benefits derived from the commission of the offense was often followed by processes of displacement, transfer, or conversion of assets with the intent to conceal the source or illicit acquisition of unlawful benefits. Nevertheless, the laws of the Kingdom of Thailand provided for the control of offenders' behavior, as appeared in the Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542 (1999). Yet, this Act did not possess comprehensive measures for controlling illicit assets or benefits because the offense of match-fixing, under the Professional Sports Promotion Act, B.E. 2556 (2013), was not designated as a "Predicate Offense." A predicate offense is a criminal offense that serves as the basis for the acquisition of assets or benefits from criminal acts. Consequently, the measures under the Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542 (1999), could not be applied to the unlawfully acquired assets or benefits.

Therefore, the fact that the offense of match-fixing was not designated as a "Predicate Offense" under the list of predicate offenses stipulated in the Anti-Money Laundering Act, B.E. 2542 (1999), created a legal gap. This gap significantly hindered the government from using effective legal mechanisms to track, examine, seize, or freeze assets that were displaced, transferred, or converted to conceal their source directly.

Keywords: Match-Fixing, Money Laundering, Predicate Offense

บทนำ

การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อการล้มกีฬาหรือความผิดฐานล้มกีฬาในการแข่งขันภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 แม้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวจะมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่ครอบคลุมและชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำความผิดในลักษณะนี้ ส่งผลให้รัฐสามารถมีอำนาจในการดำเนินคดีและลงโทษกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการล้มกีฬาตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเมื่อการกระทำที่เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อการล้มกีฬาได้กระทำจนสำเร็จลุล่วงไปแล้ว และตามมาด้วยกระบวนการยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันเป็นผลประโยชน์เพื่อการล้มกีฬาโดยมีเจตนาเพื่อปกปิดอำพรางแหล่งที่มาหรือซุกซ่อนการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น กรณีเช่นนี้ความผิดฐานล้มกีฬาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 กลับไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นการก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดซึ่งจะนำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ ส่งผลให้เกิดการบ่อนทำลายศักดิ์ศรีและความน่าเชื่อถือของกีฬาอาชีพอย่างรุนแรง โดยสร้างความเสื่อมถอยของความไว้วางใจจากประชาชนผู้บริโภคกีฬา ประชาชนตั้งข้อสงสัยต่อความโปร่งใสของการแข่งขัน อันทำให้เกิดการถอนตัวจากการสปอนเซอร์ สโมสรเผชิญกับปัญหาทางการเงิน นักกีฬารุ่นเยาวชนหลีกเลี่ยงอาชีพเนื่องจากกลัวการถูกตีตรา และสมาคมกีฬาอาชีพเสียความน่าเชื่อถือในฐานะสถาบันสังคม และการล้มการแข่งขันกีฬายังปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมที่เกิดจากอุตสาหกรรมการพนันผิดกฎหมาย ซึ่งถูกห้ามเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 ที่ห้ามการเล่นพนันทุกประเภทโดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐ โดยพนันดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดจากแหล่งกำเนิดของเจ้ามือรายใหญ่ทั้งในประเทศและข้ามชาติ ซึ่งใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการรับเดิมพันผลการแข่งขันกีฬา เช่น ฟุตบอล โดยผู้จ้างวานมักเป็นนักพนันระดับที่มีทุนทรัพย์มากที่ต้องการผลตอบแทนที่แน่นอน ส่งผลให้เป็นการจูงใจนักกีฬา กรรมการ หรือแม้กระทั่งในระดับของสโมสรให้กระทำการใด ๆ อันเกิดการล้มกีฬาขึ้นในการแข่งขัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีพื้นฐานทางกฎหมาย ทฤษฎีว่าด้วยส่งเสริมกีฬาอาชีพ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายไทย

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบทางกฎหมายที่เกิดขึ้น กรณีความผิดฐานล้มกีฬาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 มิได้ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการเพิ่มความผิดฐานล้มกีฬาเป็นความผิดมูลฐาน

นิยามศัพท์

“การล้มกีฬา” หมายความว่า การแข่งขันกีฬาอาชีพโดยแสร้งแพ้ หรือโดยการกระทำหรือไม่กระทำการแข่งขันกีฬาอาชีพโดยมีเจตนาทุจริต เพื่อผลประโยชน์ไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่งอันได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และให้หมายรวมถึงการเข้าแข่งขันกีฬาอาชีพโดยสมยอมกันเพื่อให้ผลการแข่งขันเป็นไปตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าด้วย

“ความผิดมูลฐาน”[*] หมายความว่า ความผิดตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า หมายถึง ทรัพย์สินทุกรูปแบบที่ผู้กระทำผิดได้มาหรือได้รับผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิดฐานล้มการแข่งขันกีฬา รวมถึงทรัพย์สินที่เกิดจากการโอนย้าย แปลงสภาพ หรืออำพรางแหล่งที่มาของทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบหรือการบังคับใช้กฎหมาย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาความผิดฐานล้มกีฬากับมาตรการในการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน

วิจัยนี้เป็นการวิจัยตามทฤษฎีพื้นฐานทางกฎหมายและทฤษฎีว่าด้วยการส่งเสริมกีฬาอาชีพเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้าใจระบบของกฎหมาย เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างทางกฎหมายระหว่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 กับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเสนอแนะแนวทางบูรณาการมาตรการป้องกันการฟอกเงินให้ครอบคลุมความผิดฐานล้มการแข่งขัน ส่งเสริมธรรมาภิบาลกีฬาตามมาตรฐานสากล

การแบ่งแยกความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย

ความผิดอาญานั้นอาจกล่าวโดยย่อได้ว่า หมายถึง การกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา (ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน, 2557, หน้า 11-15) ความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย จึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ ความผิดในตัวเอง (mala in se) และความผิดตามที่มีกฎหมายกำหนด (mala prohibita) (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2549, หน้า 75)

1. ความผิดในตัวเอง (mala in se) คือ การกระทำที่เป็นความผิดหรือความชั่วร้ายในตัวเองฝ่าฝืนหลักธรรมชาติ มโนธรรม ศีลธรรม หรือหลักการสาธารณะของสังคมที่เป็นอารยะ การกระทำดังกล่าวสังคมเห็นว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม สังคมถือว่าสิ่งนั้นเป็นความชั่วร้ายเป็นความผิดพื้นฐานที่ไม่ใช่ความผิดที่กฎหมายกำหนด ตัวอย่างของความผิดในตัวเอง เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ข่มขืนกระทำชำเรา ปล้นทรัพย์

[*] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 3

2. ความผิดเพราะกฎหมายห้าม (mala prohibita) คือ การกระทำที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด หรือเป็นความผิดตามที่กฎหมายห้าม เช่น ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในอย่างไม่เหมาะสม ออกหุ้นโดยไม่ได้รับอนุญาต หลีกเลี่ยงภาษี

พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 เป็นการยกระดับและพัฒนากีฬาของไทยจากเดิมเป็นเพียงกิจกรรมที่รัฐมุ่งเน้นให้ประชาชนออกกำลังกายทั่วไป ให้มีการกำหนดมาตรฐานในการแข่งขันกีฬาระดับสมัครเล่น การแข่งขันในระดับท้องถิ่น การแข่งขันในระดับอุดมศึกษา การแข่งขันในระดับสหพันธ์กีฬาอาชีพ หรือแม้กระทั่งการแข่งขันในระดับนานาชาติใหม่ ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความมั่นคงในอาชีพ และสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศในระดับนานาชาติได้ต่อไป

กรณีตามบทความนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ถึงการกำหนดความผิดฐานล้มกีฬาซึ่งได้มีการวางหลักไว้ในมาตรา 64 ถึงมาตรา 67 ไว้รายละเอียดปรากฏดังต่อไปนี้ ตามมาตรา 64 และ 66 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่นักกีฬาอาชีพ ผู้ตัดสิน หรือบุคคลอื่น เพื่อจูงใจให้กระทำการล้มกีฬา ย่อมต้องระวางโทษ โดยเฉพาะในกรณีของผู้ตัดสินซึ่งมีเจตนาเพิ่มเติมโดยเพื่อจูงใจให้ตัดสินไม่เป็นไปตามระเบียบหรือกติกาการแข่งขัน ในทำนองเดียวกัน มาตรา 65 และ 67 กำหนดว่า ผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้เกิดการล้มกีฬา ก็ต้องรับผิดทางอาญาเช่นกัน ซึ่งจากการพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว พบว่ามีเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการแข่งขันกีฬาที่เป็นไปโดยความสุจริต โดยคำนึงถึงหลักคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นสำคัญ ทั้งนี้ การบัญญัติฐานความผิดเกี่ยวกับการล้มกีฬาเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงการกีฬาโดยเฉพาะ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ปัจจุบันนี้ การฟอกเงินมิได้มีการนิยามศัพท์ไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ได้มีการบัญญัติไว้ถึงลักษณะการกระทำอันจะมีความผิดฐานฟอกเงินไว้ 3 กรณี โดยกำหนดไว้ว่า

“(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน” หรือ

“(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หรือ

“(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”

จากบทบัญญัติดังกล่าว การดำเนินการกับตัวทรัพย์สินโดยตรง ด้วยเจตนาเฉพาะเพื่อปกปิดแหล่งกำเนิด ซึ่งได้แก่ การโอน การรับโอน หรือการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน รวมไปถึงการกระทำใด ๆ ที่มุ่งช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมูลฐานให้พ้นจากความรับผิด หรือได้รับการบรรเทาโทษทางอาญา หรือ การกระทำในลักษณะเพื่อปกปิดหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับรายละเอียดของทรัพย์สินโดยไม่จำต้องมีการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินในทางกายภาพ แต่เป็นการมุ่งทำลายร่องรอยและข้อมูลทางธุรกรรม อีกทั้งการกระทำนี้ครอบคลุมถึงการอำพรางลักษณะอันแท้จริงของทรัพย์สิน ซึ่งวิธีการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย จ่ายโอน รวมถึงการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่ง สิทธิในทรัพย์สินนั้นอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยกระทำโดยเจตนาพิเศษทำให้ทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายกลับกลายเป็นทรัพย์สินที่ดูเสมือนถูกต้องตามครรลองของกฎหมาย เพื่อให้พ้นจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

การกระทำใดเข้าลักษณะการกระทำความผิดมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น จำต้องมีการกระทำ “ความผิดมูลฐาน” มาเสียก่อน ซึ่งได้มีการจำแนกประเภทความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ได้มีการนิยาม “ความผิดมูลฐาน” ไว้ โดยในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 28 ความผิดมูลฐานด้วยกัน อาทิ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือการค้าประเวณี, ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การกระทำโดยมีลักษณะของการกระทำความผิดครบถ้วนตามความผิดมูลฐาน จึงส่งผลให้รัฐมีอำนาจทางกฎหมายในการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ติดตาม ตรวจสอบ และโดยเฉพาะการใช้อำนาจในการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานนั้น ตามกลไกของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ทฤษฎีพื้นฐานทางกฎหมาย และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายต่างประเทศ

ทฤษฎีการบัญญัติความผิดทางอาญา

เนื่องจากกฎหมายอาญาส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนและความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีการบัญญัติความผิดทางอาญาจึงมีความสำคัญ เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าวทำหน้าที่เป็นรากฐานทางความคิดและปรัชญา ในการให้ความชอบธรรมและจำกัดอำนาจของรัฐในการลงโทษ

ดังนั้น ในทางวิชาการมีผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่านได้ให้ความแนวคิดในแง่มุมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เฮอร์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer, 1968, p. 296) ได้อธิบายแนวคิด หลักการสำคัญในการพิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดการกระทำใดให้เป็นความผิดอาญาที่ได้รับการยอมรับนั้น ได้วางเกณฑ์สำคัญไว้ 6 ประการ ซึ่งต้องพิจารณา คือ 1) การกระทำนั้นต้องเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าสร้างผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรงและสังคมส่วนใหญ่มิได้ให้อภัยกับการกระทำนั้น 2) การบัญญัติให้การ

กระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ และไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง 3) หากกำหนดเป็นความผิดอาญาแล้ว การใช้บังคับกฎหมายต้องเป็นไปด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในทุกกรณี 4) การใช้กระบวนยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวยังต้องไม่ก่อให้เกิดภาระเกินขีดความสามารถของกระบวนการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ 5) การใช้กฎหมายอาญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน 6) ไม่มีมาตรการควบคุมอื่นที่สมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพพอนอกเหนือจากการใช้กลไกทางกฎหมายอาญา

ดักลาส ฮูซัก (Douglas Husak) เสนอแนวคิดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบัญญัติความผิดอาญาไว้ดังต่อไปนี้ (Husak, 2008 อ้างถึงใน ภรณี ตัณฑชุณห์, 2557, หน้า 21)

1. ไม่ควรบัญญัติกฎหมายอาญาขึ้นเพื่อห้ามการกระทำที่ไม่มีอันตรายหรือไม่มีความชั่วร้าย
2. กฎหมายอาญาควรใช้ลงโทษการประพฤติมิชอบหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย
3. การลงโทษทางอาญาจะมีความชอบธรรมต่อเมื่อเป็นการลงโทษที่เหมาะสม
4. ผู้เสนอให้มีการบัญญัติความผิดอาญามีภาระต้องพิสูจน์ถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายอาญาลงโทษการกระทำนั้น ๆ
5. การบัญญัติกฎหมายอาญาต้องเป็นไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่สำคัญของรัฐ
6. การบัญญัติความผิดอาญาต้องไม่เกินที่จำเป็นในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญา

ทฤษฎีการป้องปราม (Deterrence Theory) ของ Gary Becker

ทฤษฎีนี้นำเสนอในบทความเรื่อง "Crime and Punishment: An Economic Approach" ทฤษฎีนี้เสนอสมมติฐานหลักการสำคัญว่าอาชญากรเป็นผู้มีเหตุผล (Rational Actors) ที่ตัดสินใจกระทำความผิดภายใต้สภาวะของความไม่แน่นอน (Uncertainty) โดยการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Utility) กับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (Expected Cost) จากการกระทำนั้น การตัดสินใจทางอาชญากรรมจึงเป็นการแสวงหาการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด (Becker, 1968, pp. 39-79)

องค์ประกอบหลักของต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นประกอบด้วยตัวแปรสำคัญสองประการที่รัฐสามารถควบคุมได้ คือ 1) ความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุมและถูกลงโทษ และ 2) ความรุนแรงของบทลงโทษ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการจำคุกหรือโทษปรับ

ทฤษฎีนี้สรุปว่าการป้องปรามจะเกิดขึ้นเมื่อรัฐสามารถทำให้ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น มีค่าสูงกว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการกระทำความผิด ผู้มีเหตุผลจะไม่เลือกกระทำอาชญากรรมหากคาดว่าผลที่ได้จากการกระทำนั้นเป็นลบ Gary Becker ชี้ให้เห็นว่ารัฐสามารถเลือกใช้การเพิ่มการเพิ่มงบประมาณตำรวจหรือศาล หรือการเพิ่มการเพิ่มโทษจำคุก หรือโทษปรับ เพื่อให้เกิดการป้องปรามในระดับที่เท่ากันได้ อย่างไรก็ตาม Gary Becker เสนอว่าการเพิ่มความรุนแรงของบทลงโทษโดยการใช้โทษปรับที่สูงจนถึงระดับที่สามารถดึงคืนผลประโยชน์ที่ผิดกฎหมายได้ทั้งหมดจะเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้โทษ

จำคุกเนื่องจากต้นทุนทางสังคมที่รัฐต้องแบกรับจากการบังคับใช้โทษปรับนั้นต่ำกว่าต้นทุนในการควบคุมผู้ต้องขัง

หลักความผิดอาญาสองรัฐ (Dual Criminality)

หลักความผิดอาญาสองรัฐถือเป็นหลักการพื้นฐานประการหนึ่งในความร่วมมือในคดีอาญาระหว่างประเทศ โดยมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดที่ว่าการจะมีความร่วมมือในคดีอาญาระหว่างประเทศได้การกระทำที่เป็นความผิดหรือการกระทำมูลฐานที่ร้องขอความช่วยเหลือต้องเป็นความผิดอาญาของทั้งรัฐผู้ขอความช่วยเหลือและรัฐผู้ส่งความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นความผิดที่กำหนดไว้ในหมวดเดียวกันหรือเรียกชื่อความผิดเป็นอย่างเดียวกันทั้งสองประเทศหรือไม่ก็ตาม (ต่อศักดิ์ บูรณะเรืองโรจน์, 2557, หน้า 34-35) ทั้งนี้เนื่องจากหากมีการให้ช่วยเหลือในคดีอาญาระหว่างประเทศทั้งที่ความผิดนั้นมิใช่ความผิดของรัฐตนย่อมทำให้เกิดผลอันคาดมิได้ โดยหลักนี้อาจขยายครอบคลุมไปถึงอำนาจดำเนินคดีและเงื่อนไขการลงโทษอื่น ๆ ด้วย (คณิต ณ นคร, 2549, หน้า 469)

กฎหมายต่างประเทศ

สาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสในฐานะสมาชิกผู้ก่อตั้งของกลุ่มปฏิบัติการทางการเงิน (FATF) และสมาชิกหลักของสหภาพยุโรป การรักษาเสถียรภาพทางการเงินและความสุจริตของระบบเศรษฐกิจผ่านการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายฟอกเงินของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีรากฐานจากประมวลกฎหมายอาญา (Code Pénal) ซึ่งได้นำแนวคิด "All Crimes Approach" มาใช้ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของความผิดมูลฐานให้ครอบคลุมความผิดอาญาทุกประเภทที่สามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการเงินที่ผิดกฎหมายได้ โดยมิต้องจำกัดอยู่เพียงรายการความผิดที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

ด้วยเจตนารมณ์ที่มุ่งเน้นการรักษาความสุจริตและความโปร่งใสในการแข่งขันกีฬา สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ดำเนินการจัดการกับปัญหาการบิดเบือนผลการแข่งขันกีฬา หรือที่เรียกว่าการล้มกีฬาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับสถานะทางกฎหมายของความผิดฐานล้มกีฬาให้เทียบเท่ากับอาชญากรรมร้ายแรงและอาชญากรรมองค์กรอื่น ๆ เช่น การค้ายาเสพติด หรือการก่อการร้าย การกระทำดังกล่าวส่งผลให้ความผิดฐานล้มกีฬาถูกจัดเป็นความผิดมูลฐานภายใต้กฎหมายฟอกเงินโดยปริยาย ดังนั้น การโอน ใช้ หรือครอบครองทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากการวางเดิมพันที่ผิดกฎหมาย หรือการติดสินบนที่เกี่ยวข้องกับการล้มกีฬา จึงไม่เพียงแต่เป็นความผิดมูลฐานเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความผิดฐานฟอกเงินขึ้นอีกฐานหนึ่งด้วย

ในการบังคับใช้กฎหมาย สาธารณรัฐฝรั่งเศสอาศัยการทำงานร่วมกันของหน่วยงานเฉพาะทางหลายหน่วยงาน โดยมี TRACFIN (Traitement du Renseignement et Action contre les Circuits Financiers Clandestins) ซึ่งเป็นหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินทำหน้าที่เป็นหลักในการตรวจสอบเส้นทางการเงิน

ที่น่าสงสัยที่เชื่อมโยงกับการพนันที่ผิดกฎหมายและการล้มกีฬา นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเฉพาะ เช่น Pôle National d'Enquête Judiciaire sur les Jeux et les Sports (PNEJJS) ในการสืบสวนอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาและการพนัน และ Autorité Nationale des Jeux (ANJ) ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลการพนันที่มีบทบาทในการเฝ้าระวังและระบุรูปแบบทางการเงินที่ผิดปกติ

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้กำหนดกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน โดยมีบทบัญญัติหลักอยู่ใน Title 18, United States Code, Section 1956 (18 U.S.C. § 1956) ซึ่งบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาที่แยกต่างหากจากความผิดมูลฐาน ซึ่งการฟอกเงินจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้ "ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด" และมีเจตนาเพื่อซ่อนเร้นหรืออำพรางแหล่งที่มาของเงิน หรือเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ซึ่งภายใต้กรอบกฎหมายสหรัฐอเมริกา ความผิดมูลฐานที่ทำให้เงินกลายเป็นเงินที่ต้องฟอกเรียกว่า Specified Unlawful Activities (SUA) โดย SUA มีการเชื่อมโยงกับความผิดอาญาของรัฐบาลกลางที่สร้างผลกำไรสูง แม้ว่า "การล้มกีฬา" (Match-Fixing) จะไม่ได้ถูกระบุเป็น SUA โดยตรง แต่พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องจะถูกดำเนินคดีฐานฟอกเงินโดยใช้ความผิดมูลฐานที่เข้าข่าย สะท้อนให้เห็นถึงความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย ตัวอย่างเช่น ความผิดฐาน Sports Bribery (การติดสินบนกีฬา) ภายใต้ 18 U.S.C. § 224 ถือเป็น SUA ที่ชัดเจน หากผู้กระทำความผิดนำเงินติดสินบนหรือผลประโยชน์ที่ได้จากการบิดเบือนผลการแข่งขันไปทำธุรกรรมเพื่ออำพรางหรือปกปิดแหล่งที่มา การกระทำนั้นก็จะเข้าสู่การดำเนินคดีฐานฟอกเงินในทันที

การดำเนินคดีอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง เช่น Federal Bureau of Investigation (FBI) และ Internal Revenue Service, Criminal Investigation (IRS-CI) ซึ่งทำหน้าที่สืบสวนและติดตามเส้นทางการเงินที่ผิดกฎหมาย การใช้กฎหมายฟอกเงินไม่เพียงแต่เพิ่มระดับบทลงโทษทางอาญาที่ผู้กระทำความผิดต้องเผชิญ แต่ยังช่วยขยายอำนาจการสืบสวนและอำนวยความสะดวกในการใช้มาตรการ การยึดทรัพย์สินที่เป็นผลผลิตของการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์นี้ ผู้วิจัยมุ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประเด็นทางปัญหาดังกล่าว ต่อไปนี้

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ในมาตรา 64 ถึงมาตรา 67 สำหรับความผิดฐานการล้มกีฬาและลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติปรากฏชัดเจนว่ารัฐสามารถลงโทษจำคุกหรือปรับผู้กระทำผิดได้ แม้กระนั้น ระบบกฎหมายปัจจุบันยังคงมีช่องว่างทางกฎหมายที่สำคัญ โดยเฉพาะการที่ความผิดฐานการล้มกีฬาไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจำกัดอำนาจของ

พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงการใช้อำนาจยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว

ดังนั้น การกำหนดให้ความผิดฐานการล้มกีฬาเป็น “ความผิดมูลฐาน” จึงเป็นมาตรการเสริมสร้างประสิทธิภาพและขยายอำนาจของรัฐในการควบคุมอาชญากรรมทางการเงิน เนื่องจากลักษณะของการล้มกีฬามักเกิดจากแรงจูงใจทางผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง และเมื่อการกระทำความผิดสำเร็จ ผู้กระทำผิดมักยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินดังกล่าวเพื่อปกปิดแหล่งที่มาซึ่งเข้าข่ายกระบวนการฟอกเงิน การละเลยไม่กำหนดให้เป็นมูลฐานจึงเป็นการจำกัดการใช้อำนาจของรัฐตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะในการติดตาม ยึด อายัด หรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว

นอกจากนี้ การดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดฐานการล้มกีฬาภายใต้กฎหมายอาญา มักเผชิญข้อจำกัดในการพิสูจน์การกระทำผิดหลัก เช่น การให้สินบนหรือการฉ้อโกง เนื่องจากผู้กระทำผิดมักใช้เครือข่ายแทรกแซงเพื่อควบคุมผลการแข่งขันและการพนัน การกำหนดให้ความผิดฐานดังกล่าวเป็น “ความผิดมูลฐาน” จึงเปลี่ยนแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย จากการมุ่งเน้นที่ผู้กระทำ สู่การมุ่งเน้นที่ทรัพย์สินแทน ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์การล้มกีฬาให้ครบองค์ประกอบทางอาญาเท่านั้น แต่เพียงพิสูจน์ว่า “เงิน” หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำดังกล่าวได้รับการ “ฟอก” เพื่อแปลงสภาพจากทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การล้มกีฬามีลักษณะเฉพาะที่พึ่งพาระบบการเงินและเทคโนโลยีในการยักย้ายถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน โดยมีเจตนาปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มา การกำหนดให้เป็น “ความผิดมูลฐาน” จึงช่วยให้รัฐสามารถใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อเข้าถึงข้อมูลและดำเนินการอย่างเด็ดขาด เช่น การวิเคราะห์รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย* จากสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการเงินอาชญากรรมตั้งแต่ต้นทาง

ประเด็นถัดมา ตามมาตรา 5 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ “ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น” เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็นที่มาของทรัพย์สินที่นำมาฟอกเงิน โดยหลักการนี้มุ่งจัดการการทุจริตที่กระทำโดยเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งใช้อำนาจหรือตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ การตีความจึงจำกัดเฉพาะบุคลากรของรัฐ ในทางตรงกันข้าม นักกีฬาอาชีพที่กระทำผิดฐานล้มกีฬาไม่มีสถานะเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ ตามนิยามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งบัญญัติว่า “นักกีฬาอาชีพ” หมายถึง ผู้เล่นกีฬาอาชีพเป็นอาชีพ โดยต้องมีสัญญาจ้างหรือความตกลงเป็นหนังสือกับสโมสรหรือ

* การวิเคราะห์รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STR Analysis) หมายถึง เป็นกระบวนการที่หน่วยงานข่าวกรองทางการเงินใช้แปลงข้อมูลธุรกรรมผิดปกติ (STRs) ให้เป็นข่าวกรอง เพื่อ ติดตามและระบุเครือข่ายการฟอกเงิน

สมาคมกีฬาอาชีพ* สถานะดังกล่าวจึงอยู่ภายใต้กฎหมายเอกชนในลักษณะสัญญาจ้างแรงงาน การกระทำที่แลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อจูงใจให้ล้มกีฬาจึงเป็นความผิดฐานทุจริตต่ออาชีพภายใต้กฎหมายดังกล่าว ซึ่งแตกต่างจากความผิดทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ตามมาตรา 5 (5) แม้ทรัพย์สินจากการล้มกีฬาจะเป็นผลประโยชน์จากความผิดอาญาและมีลักษณะเป็น “เงินสกปรก” แต่เนื่องจากความผิดฐานล้มกีฬาไม่ถูกบรรจุหรือตีความให้เข้าข่าย “ทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น” ตามมาตรา 5 (5) หรืออนุมาตราเกี่ยวข้อง จึงไม่อยู่ในขอบเขตอำนาจบังคับใช้ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่งผลให้รัฐไม่สามารถติดตาม ยึด อายัด หรือริบทรัพย์สินดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบภายใต้หลักการสำคัญของทฤษฎีการป้องปรามของ Gary Becker ซึ่งมองว่าอาชญากรเป็นผู้มีเหตุผลที่ตัดสินใจกระทำความผิดเมื่อ “ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ” สูงกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในกรณีการล้มกีฬา ผลประโยชน์ดังกล่าวคือเงินสินบนและกำไรจากการพนันผิดกฎหมายที่มีมูลค่าสูง ขณะที่ต้นทุนประกอบด้วยความน่าจะเป็นที่จะถูกจับกุม ความน่าจะเป็นที่จะถูกลงโทษ และความรุนแรงของโทษ แม้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 จะกำหนดโทษจำคุกและปรับสูงเพื่อการป้องปรามแล้ว แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงและทำลาย “ผลประโยชน์” ซึ่งเป็นหัวใจของแรงจูงใจได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ผู้กระทำผิดอาจถูกจำคุก แต่ทรัพย์สินที่ได้จากการล้มกีฬายังคงถูกซุกซ่อนฟอก และนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดให้ความผิดฐานล้มกีฬาเป็นความผิดมูลฐานเพื่อให้รัฐสามารถแทรกแซง ยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่ได้มาอย่างเด็ดขาด จึงเป็นมาตรการเพิ่มต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้สูงขึ้น ลดทอนผลประโยชน์จากการกระทำผิด เมื่อทรัพย์สินที่ได้มาอย่างมิชอบสูญสภาพในทางกฎหมาย แรงจูงใจของผู้กระทำผิดก็จะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากตระหนักว่าแม้เสี่ยงถูกจำคุก ก็จะไม่เหลือผลตอบแทนทางการเงินใดๆ

การเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้นำหลักการ "All Crimes Approach" มาใช้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดให้ความผิดอาญาทุกประเภทที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางการเงินอันมิชอบสามารถถือเป็นความผิดมูลฐานได้ทั้งสิ้น ด้วยการยกระดับสถานะความผิดฐานการล้มกีฬาให้เทียบเท่าอาชญากรรมร้ายแรงและอาชญากรรมองค์กรอื่น ๆ ส่งผลให้การโอนย้ายหรือใช้ทรัพย์สินที่ได้จากการพนันผิดกฎหมายหรือการล้มกีฬาถือเป็นความผิดฐานฟอกเงินโดยปริยาย ซึ่งสะท้อนถึงการรับรู้ว่าการทุจริตในกีฬาเป็นรูปแบบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างผลประโยชน์ทางการเงินอันได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางอย่าง Tracfin (Traitement du

* พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 มาตรา 21 บัญญัติว่า สโมสรกีฬาอาชีพหรือสมาคมกีฬาอาชีพใดที่ได้รับนักกีฬาอาชีพหรือบุคลากรกีฬาอาชีพเข้าอยู่ในสังกัดหรืออยู่ในความดูแล มีหน้าที่ต้องจัดทำสัญญาจ้างหรือความตกลงร่วมกันแล้วแต่กรณี เป็นหนังสือ

renseignement et action contre les circuits financiers clandestins) ซึ่งเป็นหน่วยข่าวกรองทางการเงินภายใต้กรอบกฎหมายฟอกเงินที่ครอบคลุมทุกความผิด เพื่อตรวจสอบและดำเนินคดีการล้มกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานดังกล่าวช่วยให้ตำรวจสามารถเปิดการสอบสวนคดีฟอกเงินได้ทันทีเมื่อพบความผิดปกติในเส้นทางการเงิน โดยไม่จำเป็นต้องรอพิสูจน์ความผิดฐานเดิมก่อน ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยปิดช่องโหว่ได้อย่างเด็ดขาด

ขณะที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ใช้แนวทาง "Specified List Approach" หรือการกำหนดรายการความผิดมูลฐานไว้เป็นการเฉพาะ ความผิดฐานการล้มกีฬาจึงไม่อยู่ในบัญชีดังกล่าว ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่จำกัดอำนาจของรัฐในการใช้กลไกสืบสวนและมาตรการบังคับตามกฎหมาย นอกจากนี้ ระบบการทำงานในประเทศไทยยังเป็นการแยกส่วนระหว่างหน่วยงาน โดยหน่วยสอบสวนหลัก เช่น ตำรวจหรือ DSI ต้องพิสูจน์ความผิดมูลฐานตามกฎหมายอาญาให้ชัดเจนและมีมูลเหตุน่าเชื่อถือก่อน จึงจะส่งคดีไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เพื่อดำเนินการฟอกเงินต่อ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดความล่าช้าในการส่งผ่านคดี ส่งผลให้ไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ทันต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนข้ามชาติ

ประเด็นถัดมาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่ใช้วิธีการกำหนดความผิดมูลฐานอย่างเจาะจง ได้ก่อให้เกิดอุปสรรคสำคัญในทางปฏิบัติและช่องว่างทางกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาระหว่างประเทศ (Mutual Legal Assistance: MLA) สำหรับคดีการล้มกีฬาซึ่งมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ หลักการพื้นฐานของความร่วมมือทางอาญาระหว่างประเทศ คือ “หลักความผิดสองรัฐ” ซึ่งกำหนดว่ารัฐที่รับคำร้องต้องให้ความช่วยเหลือได้ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของทั้งสองรัฐ เนื่องจากความผิดฐานการล้มกีฬาไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเกิดความคลุมเครือในการตีความสถานะเป็นความผิดมูลฐาน เมื่อประเทศไทยร้องขอข้อมูลทางการเงิน การอายัด หรือริบทรัพย์สินจากประเทศคู่สัญญา หากประเทศนั้น ๆ ไม่กำหนด "การล้มกีฬา" เป็นความผิดมูลฐานเช่นกัน อาจโต้แย้งได้ว่าหลักความผิดสองรัฐไม่บังคับใช้ ส่งผลให้การประสานงานเพื่อยึดทรัพย์สินที่ได้มาอย่างมิชอบในต่างประเทศทำได้ยาก ล่าช้า และขาดความเด็ดขาดด้วย

จึงอาจสรุปได้ว่า เมื่อประเทศไทยใช้แนวทาง "Specified List Approach" ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างเจาะจง ความผิดฐานการล้มกีฬาจึงไม่อยู่ในรายการความผิดมูลฐาน เป็นการสร้างช่องว่างทางกฎหมายและอุปสรรคในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทำให้กระบวนการยึดอายัดทรัพย์สินล่าช้า ไม่ทันต่อการยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาในระดับชาติ นอกจากนี้ยังเป็นข้อจำกัดสำคัญในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางอาญาระหว่างประเทศ (MLA) เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักความผิดสองรัฐ

(Dual Criminality) ส่งผลให้การประสานงานยึดทรัพย์สินที่ได้มาอย่างมิชอบในต่างประเทศทำได้ยาก ล่าช้า และขาดความเด็ดขาด

เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา พบว่าโครงสร้างพื้นฐานในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันการฟอกเงินของทั้งสองประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกาหรือประเทศไทย ต่างยึดหลักว่าความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแยกต่างหากจากความผิดมูลฐานที่ก่อให้เกิดทรัพย์สิน สหรัฐอเมริกาเน้นย้ำที่ทรัพย์สินจากการกระทำผิดกฎหมาย โดยใช้แนวทาง Specified Unlawful Activities (SUA) ซึ่งระบุรายการความผิดเฉพาะเจาะจงตามกฎหมายรัฐบาลกลาง ให้ความชัดเจนและจำกัดการบังคับใช้กับอาชญากรรมร้ายแรงที่มีผลกำไรสูง แม้จะเสี่ยงช่องว่างหากเกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ สำหรับประเทศไทย แม้จะใช้แนวทางรายการเฉพาะเช่นกัน แต่ครอบคลุมอาชญากรรมร้ายแรงเกือบทุกประเภทโดยพิจารณาจากผลกระทบและความรุนแรง ความแตกต่างสำคัญคือ ในสหรัฐอเมริกา ความผิดฐานการล้มกีฬามักเชื่อมโยงกับความผิดรัฐบาลกลาง เช่น Sports Bribery (การติดสินบนกีฬา) หรือ Illegal Gambling (การพนันผิดกฎหมาย) ซึ่งหากทรัพย์สินที่ได้มาผิดกฎหมาย จะเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินทันที ในขณะที่ประเทศไทยขาดการเชื่อมโยงดังกล่าว สร้างข้อจำกัดในการติดตามและริบทรัพย์สิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึง “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ไว้ในความหมายที่กว้าง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามและยึดทรัพย์สินจากความผิดร้ายแรง แต่ความแตกต่างทางโครงสร้างสำคัญคือแนวทางการกำหนดขอบเขต “ความผิดมูลฐาน” ที่นำไปสู่การฟอกเงิน เมื่อพิจารณานโยบายทางอาญาต่อความผิดฐานการล้มกีฬาในประเทศไทย พบโครงสร้างที่ขาดการเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายอาญากับกฎหมายฟอกเงิน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการยึดคืนทรัพย์สิน พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดโทษทางอาญาต่อผู้ให้หรือรับสินบนเพื่อล้มกีฬาไว้ชัดเจนในมาตรา 64 ถึง 67 อย่างไรก็ตาม เมื่อทรัพย์สินที่ได้มาถูกยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพเพื่อปกปิดแหล่งที่มา แม้มีเจตนาฟอกเงิน แต่กลับพ้นขอบเขตกฎหมายฟอกเงิน เนื่องจากขาดการเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่างความผิดตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมกีฬาอาชีพฯ กับความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ. ฟอกเงิน หลักการที่ว่าความผิดฟอกเงินเป็น “ขั้นตอนที่สอง” ที่ต้องมี “ความผิดมูลฐานขั้นแรก” รองรับ ซึ่งเป็นปัญหานี้อาจกล่าวได้ว่า ความผิดร้ายแรงใดที่ไม่อยู่ในรายการมูลฐาน ทรัพย์สินที่ได้มาก็ไม่อยู่ในขอบเขต “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เมื่อวิเคราะห์ความผิดฐานล้มกีฬาตามมาตรา 64 ถึง 67 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 แม้เป็นความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกและปรับชัดเจน ทรัพย์สินที่ได้มาก็สมควรถูกยึดคืนตามหลักการยึดทรัพย์จากอาชญากรรม แต่เนื่องจากไม่ได้ระบุในรายการความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน จึงเกิดช่องว่างทางกฎหมาย การแก้ไขด้วยการตีความขยายขอบเขตความผิดฟอกเงินไม่สามารถทำได้ เนื่องจากต้องยึดหลัก Nullum Crimen Sine Lege (ไม่มีกฎหมายไม่มีโทษ) ซึ่งกำหนดให้ตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัด การตีความให้ความผิดนอกบัญชีเป็นมูลฐานจึงเกินขอบเขตอำนาจ ส่งผลให้หน่วยงาน

ปราบปรามการฟอกเงินไร้อำนาจติดตาม ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ไม่จัดเป็น "ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด" นอกจากนี้ การลงโทษจำกัดแค่จำคุกหรือปรับยังไม่เพียงพอ ผู้กระทำผิดสามารถรักษาผลประโยชน์ที่ฟอกแล้ว ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจอย่างถูกกฎหมายหลังรับโทษ หรือนำไปเป็นทุนอาชญากรรมต่อ สะท้อนถึงความไม่มีประสิทธิภาพของระบบปราบปรามอาชญากรรมที่มีแรงจูงใจทางการเงินในประเทศไทย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

แม้ความผิดฐานล้มกีฬาจะมีบทลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 แล้วก็ตาม แต่การที่ความผิดฐานล้มกีฬาไม่ได้ถูกบรรจุไว้เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายให้ทรัพย์สินที่ได้จากการล้มกีฬาไม่ถูกพิจารณาเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ภายใต้กฎหมายฟอกเงินได้ รัฐจึงไม่สามารถใช้มาตรการในการสืบสวน ติดตาม ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ถูกปกปิดอำพรางได้อย่างทันท่วงที ทั้งเนื่องจากความผิดฐานล้มกีฬาเป็นเพียงการทุจริตต่ออาชีพของตนซึ่งมีความแตกต่างจากความผิดฐานทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้การตีความขยายขอบเขตตามหลักกฎหมายอาญาเป็นไปไม่ได้ และการละเลยดังกล่าวไม่อาจทำลาย “ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ” จากความผิดฐานล้มกีฬาได้อย่างเด็ดขาดตามทฤษฎีทางอาญา จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อปัจจัยการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการยึดทรัพย์สินตามหลักความผิดสองรัฐ ซึ่งจะทำให้การใช้อำนาจของรัฐได้ไม่เต็มที่เพราะไม่เป็นไปตามเงื่อนไขตามหลักการดังกล่าว

ดังนั้นเพื่อแก้ไขช่องว่างทางกฎหมายดังกล่าวที่ผู้วิจัยขอเสนอให้ เพิ่มความผิดฐาน “ล้มกีฬา” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามบทนิยามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งจะส่งผลทำให้ทรัพย์สินที่ได้จากการล้มกีฬากลายเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” โดยสมบูรณ์และช่วยให้รัฐสามารถตัดวงจรผลประโยชน์ของอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การจำกัดขอบเขตของอำนาจรัฐในการจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการล้มกีฬา

จากการศึกษาพบว่า การที่พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ได้บัญญัติความผิดฐานล้มกีฬาพร้อมบทลงโทษทางอาญาไว้ แต่การกระทำความผิดดังกล่าวมิได้ถูกกำหนดให้เป็น “ความผิดมูลฐาน” ตามรายการความผิดมูลฐานที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ส่งผลโดยตรงให้หน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่มีอำนาจทางกฎหมายในการใช้กลไกในการสืบสวน ติดตาม ตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ที่ถูก

ยักย้าย ถ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพเพื่อปกปิดแหล่งที่มา อันเป็นผลประโยชน์ที่ได้มาจากการล้มกีฬาได้โดยตรง

2. ความแตกต่างสถานะทางกฎหมายระหว่าง “ทุจริตต่ออาชีพ” กับ “ทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น”

จากการศึกษาพบว่า ความผิดฐานการล้มกีฬาที่กระทำโดยนักกีฬาอาชีพถูกจัดเป็น “ความผิดฐานทุจริตต่ออาชีพ” ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งมีสถานะทางกฎหมายอิงกฎหมายเอกชน เนื่องจากนักกีฬาอาชีพมีสถานะจากสัญญาจ้าง ดังนั้นจึงแตกต่างจาก "ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น" ตามมาตรา 5 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งมุ่งปราบปรามการทุจริตของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตีความโดยเคร่งครัดตามหลักกฎหมายอาญา (Nullum Crimen Sine Lege) จึงไม่อนุญาตให้ขยายขอบเขตความผิดฐานล้มกีฬาให้เป็นความผิดมูลฐาน ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่จำกัดอำนาจการยึดทรัพย์สินจากหน่วยงานป้องกันการฟอกเงิน

3. ข้อจำกัดของทฤษฎีการป้องปราม (Deterrence Theory) ภายใต้กฎหมายปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า แม้พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 จะกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับที่สูงเพื่อป้องปรามแล้วก็ตาม แต่กลไกทางกฎหมายในปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงและทำลาย “ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ” ซึ่งเป็นแรงจูงใจหลักของการล้มกีฬาได้อย่างเด็ดขาด ตามทฤษฎีการป้องปรามของ Gary Becker อาชญากรจะตัดสินใจกระทำความผิดเมื่อ “ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ” สูงกว่า “ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น” การที่รัฐไม่สามารถยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการล้มกีฬาได้ ทำให้ผู้กระทำผิดยังคงสามารถซุกซ่อน ฟอก และนำผลประโยชน์นั้นกลับมาใช้ได้ในภายหลังการรับโทษ

4. อุปสรรคในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยหลักความผิดสองรัฐ

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดบัญชีรายชื่อความผิดมูลฐานเป็นการเฉพาะเจาะจงในกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย ก่อให้เกิดอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางอาญาระหว่างประเทศ (Mutual Legal Assistance: MLA) ความไม่ชัดเจนว่าความผิดฐานล้มกีฬาถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายไทยหรือไม่ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนทางกฎหมาย ส่งผลให้เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศคู่สัญญา หากประเทศคู่สัญญาไม่ได้กำหนดความผิดฐานล้มกีฬาเป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายของตนอย่างชัดเจนเช่นกัน อาจมีการโต้แย้งว่าเงื่อนไขตาม “หลักความผิดสองรัฐ” ความผิดฐานฟอกเงินที่เกิดจากการล้มกีฬานั้นไม่มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้กระบวนการประสานงานเพื่อยึดทรัพย์สินที่ได้มาอย่างมิชอบในต่างประเทศทำได้ยากและล่าช้า

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพฯ: หจก.จิรรัชการพิมพ์.

คณิต ณ นคร. (2561). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ต่อศักดิ์ บูรณะเรืองโรจน์. (2557). *คำอธิบายพระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2551 หลักกฎหมายและทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *หน่วยที่ 2 ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา*. เอกสารประกอบการบรรยายวิชากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พุทธศักราช 2542. (2542, 10 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 116 ตอนที่ 25 ก. หน้า 1.

พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พุทธศักราช 2556. (2556, 16 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 130 ตอนที่ 2, หน้า 1.

ภรณี ตัณฑชุณห์. (2557). *ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดทางอาญา : ศึกษากรณีปัญหาการล้มกีฬาตามกฎหมายไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

Becker, G. S. (1968). *Crime and punishment: An economic approach*. Journal of Political Economy.

Herbert, L. P. (1968). *The Limits of the Criminal Sanction*, California: Standford University.

United States Code. (n.d.). 18 U.S.C. § 1956.